

Podsumowanie

Forum Stolarki Polskiej

W dniach 17-18 czerwca 2013 r. przedstawiciele branży stolarki budowlanej spotkali się, aby wypracować wspólne stanowisko dotyczące Deklaracji Właściwości Użytkowych. W trakcie konferencji uczestnikom udało się stworzyć gotowy wzór Deklaracji, z którego korzystać mogą wszyscy producenci, których wyroby podlegają normie 14351. Przygotowano także zbiór pytań do przedstawicieli instytucji odpowiedzialnych za wdrożenie i kontrolę nowych przepisów.

Poniżej znajduje się lista zagadnień, na które udało się uzyskać odpowiedź:

1. Jak zakodować wyrób na DWU?

Deklaracja w całości jest odpowiedzialnością producenta. Sporządzamy ją dla określonego typu wyrobu tylko raz. Zakodowany typ wyrobu musi być niepowtarzalny. Sam numer Deklaracji Właściwości Użytkowych, może być numerem naturalnym (np. deklaracja numer 1 z lipca 2013 albo przyjmujemy sobie jakiś kod, który będzie wiązał numer Deklaracji Właściwości Użytkowych z linią produkcyjną oraz zakładem produkcyjnym – zależy to od tego, jak zorganizowane znakowanie wyrobów ma producent).

Zarówno w kodzie identyfikacyjnym typu wyrobu, jak i w numerze Deklaracji Właściwości Użytkowych chodzi o traceability, czyli zapewnienie odtwarzalności łańcucha od wyrobu u odbiorcy do konkretnej partii wyrobu, konkretnej serii pochodzących z konkretnej linii w danym dniu. W najlepszym interesie producenta leży, aby ten kod obejmował możliwie niewielką partię wyrobów. Dlaczego? Bo jeżeli cokolwiek złego się przydarzy i wyrób nie będzie spełniał wymagań albo, co gorsza, będzie stwarzał zagrożenie z jakiegoś powodu, to wszystkie wyroby z danej partii trzeba będzie usunąć z rynku.

W niepowtarzalnym kodzie identyfikacyjnym wyrobu powinny znajdować się ponadto:

- *Informacje o profilu - nazwa handlowa systemów z których korzysta producent; należy w jej ramach zdefiniować profil i określić typ wyrobu;*
- *cechy związane z pakietem oszklenia - w zależności od nich okno będzie miało różne właściwości cieplne czy akustyczne.*
- *Informacja o metodzie produkcji okna - jeżeli wszystkie okna produkowane są metodą zgrzewania narożników, to nie ma potrzeby dokonywania tu rozróżnienia;*
- *Informacja o elementach składowych okna - uszczelki decydujące o funkcjach wodoszczelności oraz okucia;*

- Numer partii, serii lub jakiegokolwiek element umożliwiający identyfikację wyrobu budowlanego - artykuł 11 ustęp 4 w CPRze został sformułowany niezręcznie. Czytając literalnie ten punkt, można sobie wyobrazić, że jeżeli zmienia się partia, zmienia się też Deklaracja Właściwości Użytkowych, co jest aberracją. Zamysłem ustawodawcy z pewnością nie było tworzenie nowej DWU dla każdego fizycznie schodzącego z linii wyrobu. Deklaracja Właściwości Użytkowych powinna być związana z typem wyrobu i z jego parametrami technicznymi. W związku z tym ITB czyta powyższy zapis w ten sposób: w artykule 11 ustępie 4 Rozporządzenie mówi, jakie informacje służące identyfikacji wyrobu powinny się znaleźć na wyrobie (na etykiecie lub na opakowaniu). I to pozwala jednoznacznie zidentyfikować wyrób, co do którego mamy typ ustalony i mamy te dane dotyczące serii partii. W punkcie 2, ITB proponuje zapisać sposób identyfikacji przez Państwa przyjęty, tzn.: numer partii, datę produkcji i zakład produkcyjny znajdujący się w lewym dolnym rogu etykiety na opakowaniu wyrobu. Nie ma żadnego powodu, żeby producent musiał cokolwiek zmieniać, jeśli chodzi o identyfikację wyrobów.

2. Które cechy należy obowiązkowo wymienić w DWU?

Rozporządzenie każe nam zadeklarować te właściwości użytkowe zasadniczych charakterystyk, które mają wpływ na spełnienie przepisów w miejscu udostępnienia wyrobu. Ilość deklarowanych cech powinna odpowiadać normom rynku, na które produkt będzie sprzedawany.

3. Jaki jest zakres wymaganej dokumentacji technicznej?

W jej skład powinny wchodzić: raport z badań ITT, instrukcja montażu, instrukcja użytkowania, deklaracja właściwości szyb zespolonych, projekt wyrobu (rys. techniczne, które przekazywane są do technologii), technologia produkcji, dokumentacja systemowa (PVC i Al. - lista elementów składowych, odpowiednik dla producentów stolarki drewnianej), park maszynowy - opis.

4. Jaka powinna być forma zastosowania wyrobów objętych normą 14351?

Najbardziej właściwą formą zastosowania, które powinno być wpisywane w Deklaracji Właściwości Użytkowej jest krótkie zdanie: **Okna/okna dachowe/drzwi zewnętrzne przeznaczone do stosowania w obiektach budowlanych zgodnie z art.2 ust.3 Rozporządzenia 305/2011 PE i Rady.**

5. Co należy wpisać w punkcie 9 DWU?

Zawartość tabeli w pkt.9 powinna obejmować zasadnicze charakterystyki wymienione w załączniku ZA1 normy PN-EN 14351-1 + A1: 2010 (odpowiednio do wyrobu).

6. Czy wdrożenie systemu będzie kontrolowane lub nadzorowane przez instytucje państwowe?

Ustawa o wyrobach budowlanych nie została zmieniona, w związku z tym kontrole będą się odbywać jak dotychczas. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, Główny Urząd Nadzoru Budowlanego może dokonać kontroli nawet 3 lipca br.

7. Kiedy i gdzie powstanie punkt konsultacyjny?

Powstanie punktu konsultacyjnego zostało zapisane w projekcie tzw. małej nowelizacji Ustawy o Wyrobach Budowlanych. Jej projekt jest już po głosowaniu w Sejmie, w tej chwili czeka na głosowanie w Senacie. Nowelizacja ta najpewniej nie zdąży wejść w życie z dniem 1 lipca 2013 roku. Z nieoficjalnych informacji wynika, że punkt konsultacyjny przy GUNB może zostać uruchomiony po wejściu w życie DWU.

8. Jak rozumieć zapis art. 36 pkt. B i C in fine?

Artykuł 36 określa uproszczoną procedurę zastosowania cudzych badań typu, badań typu systemodawcy oraz dzielenie się badaniami typu.

Punkt B określa sytuację, w której dwa podmioty produkują identyczne wyroby, ale tylko jeden z nich posiada badania typu (a żaden nie jest systemodawcą). Wówczas obie firmy mogą przekazywać między sobą badania na podstawie umowy cywilno-prawnej. Jedynym warunkiem, który należy spełnić w takim wypadku jest sporządzenie odpowiedniej dokumentacji technicznej, dzięki której będzie można udowodnić, że wyrób jest taki sam jak oryginał (że składa się z tych samych elementów, które produkowane są w ten sam sposób). Zgodnie z tym, co przewiduje norma, użytkownik badań typu musi prowadzić własną zakładową kontrolę produkcji.

Punkt C dotyczy sytuacji, w której systemodawca przekazuje pełne lub fragmentaryczne badania typu systemobiorcy. Obwarowane jest to tym samym warunkiem odpowiedniej dokumentacji technicznej. W takiej sytuacji na ogół to podmiot dostarczający system weryfikuje, czy systemobiorca zapewnia stosowanie dokumentacji systemowej i czy jest przygotowany na produkcję według dokumentacji systemowej. Odpowiedzialność przy takim a nie innym zastosowaniu badań kaskadowych ponosi producent systemu.

9. W jakiej formie może być przekazywana elektronicznie Deklaracja Właściwości Użytkowych okien i drzwi?

DWU można przekazywać drogą elektroniczną: e-mailem, za pośrednictwem strony internetowej lub Kodów QR. Wersja papierowa Deklaracji musi zostać sporządzona tylko na wyraźne żądanie producenta.

Należy pamiętać, że Deklaracje ma być dostępna i niezmienna przez okres 10 lat od publikacji. W związku z tym najważniejszą rolę odgrywać będzie bezpieczeństwo jej przechowywania. Producent musi być pewien, że osoby niepowołane nie miały możliwości zmiany parametrów technicznych

zawartych w dokumencie. Wymagania systemu zabezpieczeń określać będzie stosowne rozporządzenie Komisji.

10. Jak należy rozumieć art. 37, czego będzie wymagał GUNB od mikroprzedsiębiorstwa, które samo określa typ wyrobu?

Wyroby, które mają system oceny i weryfikacji całości właściwości użytkowych numer 3 w normie, mikroprzedsiębiorca może traktować jako 4. Oznacza to, że musi on wykonać badania typu oraz mieć zakładową kontrolę produkcji. Mikro przedsiębiorca nie musi zwracać się do jednostki notyfikowanej o wykonanie badania typu.

11. Czy producent ma obowiązek zmieniać oznakowanie wyrobu wyprodukowanego przed 1 lipca w celu sprzedaży po 1 lipca?

Według Komisji Europejskiej wyroby, które przed 1 lipca znalazły się u dystrybutora nie mają obowiązku zmiany oznakowania. Jednocześnie wyrób który jest udostępniany po 1 lipca (czyli transakcja nastąpiła po tej dacie), musi mieć DWU i nowe oznakowanie.

Wiele krajów, mimo dwuletniego okresu przejściowego zapewniło sobie dodatkowy, krajowy okres ochronny. W polskiej dużej nowelizacji Ustawy o Wyrobach Budowlanych również był zaprojektowany okres przejściowy. Niestety ustawa ta znajduje się jeszcze w centrum legislacyjnym rządu i ma przed sobą długą drogę do wejścia w życie. Mała nowelizacja nie zawiera w sobie pomysłu na okres przejściowy.

12. Jeżeli zostaną zakwestionowane kompetencje jednostki notyfikowanej, to czy wykonane przez tę jednostkę badania tracą swoją moc?

Jeżeli wykaże się brak bezstronności danej jednostki, można zakwestionować w całości jej kompetencje. W takim wypadku wszystkie kompetencje instytucji upadają.

Jednak, gdy z powodów sprzętowych dany typ badań (np. wodoszczelności okien) musi zostać zawieszony, badania trzeba powtórzyć. Fakt ten nie oznacza, że zakwestionowano całe działanie jednostki notyfikowanej.

13. Czy Deklaracja Właściwości Użytkowych wygenerowana elektronicznie może być bez podpisu?

W założeniach DWU miała być papierowym kwitem z odręcznym podpisem. Ważne, aby Deklaracja była związana z decyzją osoby odpowiedzialnej, która ją autoryzuje. To, czy robi to za pomocą podpisu odręcznego czy własnym kodem dostępu do systemu, jest kwestią wtórną.

14. Czy wzór deklaracji załączony w CPR musi być przez producenta stosowany w skali 1:1?

Odpowiedź zależy od producenta. W innych krajach można spotkać deklaracje, w których dokładnie zachowano ten schemat, a punkty, których deklaracja nie dotyczy były wypełnione jako „nie dotyczy”. Można natrafić także takie deklaracje, z których wyrzucono niepotrzebne punkty bez żadnego komentarza. Zdecyduje praktyka.

Warto zwrócić uwagę, że we wzorze deklaracji należy dokonać zmiany w punkcie 10 i jednoznacznie napisać czy właściwości użytkowe wyrobu określonego w punkcie 1 i 2 są zgodne. Jest to błąd tłumacza.

15. Zgodnie z art. 6 ust. 5 rozporządzenia 305/2011 "5. Informacje o których mowa w art.31 lub, w odpowiednim przypadku, w art. 33 rozporządzenia (WE) nr. 1907/2006, są udzielana wraz z deklaracją właściwości użytkowych". Czy powyższe informacje muszą być przekazywane zawsze łącznie z DWU czy też można je przekazywać na żądanie odbiorcy?

Ideą ustawodawcy jest, aby informacje te szły wraz z wyrobem. Wskazówki na ten temat pojawiają się w najnowszych odpowiedziach Komisji Europejskiej na najczęściej zadawane pytania. Podkreśla się w nich szczególną rolę wbudowania instrukcji zastosowania wyrobu, bo od tego w bardzo wielu przypadkach zależy zachowanie przyzwoitych właściwości użytkowych. Jeżeli takiej instrukcji stosowania nie będzie, to bardzo łatwo o nieuzyskanie odpowiednich parametrów technicznych. Stąd w najlepszym interesie producenta leży, aby informacje podążały za wyrobem (prawdopodobnie również w wersji elektronicznej).

Jeżeli chodzi o artykuł 31 i 33 REACH warto zwrócić uwagę na to, że artykuł 31, jest jednym z najbardziej restrykcyjnych. Kartę charakterystyki REACH należy przekazać w sytuacji, gdy na przykład mamy do czynienia z chemią budowlaną, która zawiera substancje szkodliwe.

Jeśli chodzi o artykuł 33, to informacja o zawartości substancji niebezpiecznych zawarta jest w załączniku 14 REACH. Załącznik ten liczy obecnie kilkanaście stron i są na nim nie tylko środki przeciwbrylające do chemii budowlanej, środki uniepalniające do styropianu, ale znajdują się w nim np. kadm i ołów, stabilizatory do PVC oraz do farb. W takim wypadku informację tę zgodnie z REACH o zawartości należy przekazać. Chodzi o to, żeby było jasne z czym możemy mieć do czynienia przy rozbiórce i późniejszej utylizacji odpadów.

Wszystkie informacje o zawartości substancji niebezpiecznych producent musi przekazać na żądanie odbiorcy. Jeżeli niczego nie deklaruje, odbiorca ma prawo zapytać o zawartość substancji niebezpiecznych. Producent musi mu w takiej sytuacji dać odpowiedź na piśmie.

16. Zgodnie z art. 11 ust. 6 rozporządzenia 305/2011 "Producent, który udostępniania wyrób budowlany na rynku zapewnia, że wyrobowi temu będą towarzyszyły instrukcje obsługi i informacje na temat bezpieczeństwa w języku określonym przez państwo członkowskie, łatwo zrozumiałym dla użytkowników". Czy instrukcję można udostępnić na stronie internetowej?

Tak, można, tak samo jak można będzie udostępnić Deklarację Właściwości Użytkowych.

17. Zgodnie z art. 9 ust. 2 rozporządzenia 305/2011 "2 Oznakowaniu CE towarzyszą (...), w stosowanych przypadkach numer identyfikacyjny jednostki notyfikowanej (...). W systemie zgodności 3, jeżeli wstępne badania typu były wykonywane w 3 jednostkach notyfikowanych, to czy na oznakowaniu trzeba podać trzy numery jednostek notyfikowanych?

W systemie 3 nie podajemy numeru żadnej z jednostek. Jeżeli typ wyrobu w niczym nie odbiega od typu, który można by wyznaczyć na podstawie normy zharmonizowanej, to wiążąca jest norma zharmonizowana.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że wydawane są krajowe aprobaty na wyroby o tej samej, rodzajowej nazwie, ale o innym typie wyrobu, niż ten o dodatkowych cechach w stosunku do typu wyrobu określonego w normie. Wówczas odpowiedzi te są różne. Jeżeli było to przed wydaniem normy zharmonizowanej, a norma w całości wypełnia deklarowany przez producenta typ wyrobu, to wtedy przechodzimy do dokumentu zharmonizowanego. Natomiast, jeżeli ten typ nie jest taki sam, wtedy aprobata ta zachowuje ważność w terminie w nim wskazanym. Jeżeli mamy aprobatę krajową, wówczas mamy oznakowanie znakiem budowlanym, a nie oznakowaniem CE.

Producenci popełniają często błąd logiczny generalizacji, mówiąc na przykład: skoro weszła norma zharmonizowana na płyty warstwowe, to żadna krajowa aprobata na płyty warstwowe nie powinna być wydawana. Trzeba pamiętać, że w dzisiejszej Ustawie o Wyrobach Budowlanych jest zapisane kiedy można wydać krajową aprobatę. Można ją wydać wtedy, jeżeli wyrób różni się w sposób istotny od normy zharmonizowanej.

Generalnie rzecz ujmując, aprobata krajowa ma prawo funkcjonować obok Deklaracji Właściwości Użytkowych na podstawie normy na płyty warstwowe. Co charakterystyczne, w nowych warunkach tak naprawdę będzie to bardziej w kierunku krajowych aprobat, bo Deklaracja Właściwości Użytkowych wyrobu musi być zgodna z przepisami w miejscu jego udostępniania, czyli na rynek krajowy. Jeżeli są takie różnice typu, powinna to być raczej aprobata. Jeżeli są rynki, dla których wystarczająca jest norma na płyty warstwowe, w takim przypadku możliwe jest to oznakowanie CE. Można rozważyć możliwość wydania aprobaty. Nie chodzi o to, żeby aprobaty techniczne były „sztukówkami” dla wyrobów niedobrych.

Może się zdarzyć sytuacja, że producent znalazł inną niszę rynkową, inne zastosowania niż typowe określone w normie, i dla tych innych zastosowań ta cecha nie ma żadnego znaczenia. Wtedy aprobata będzie uwzględniała ocenę techniczną z punktu widzenia zamierzonego zastosowania zadeklarowanego przez producenta. Jest to kwestia oceny merytorycznej i na tak postawione pytanie nie ma jednoznacznej odpowiedzi, bo nie chodzi o formalności, a o merytoryczną zawartość dokumentu.